

ERLING STEEN

Norsk-Tysk Handelskammer
og Norsk-Tysk Handelskammer

OSLO 10. desember 1945. I

Gjfr. innbydelsen 1941 i
den den ble behandlet innbydelsen

Kjære Ferdinand,

etterat vedlagte brev av 10.ds. var skrevet og etter vår telefonsamtale igår gir jeg deg herved noen ytterligere opplysninger som jeg tror kan være av interesse.

Norges Handelstand Forbunds svar til Reichskommissar av 30/4 1941 har jeg ikke for hånden, men skal sende deg gjenpart av det en av de første dager. Det var vårt avslag på innbydelse til en reise til Tyskland for medlemmer av Norges Handelsstand under min ledelse.

Med hensyn til det Tyske Handelskammer, dets stiftelse og d'herrer Vogt og Heyerdahls befatning med dette kan jeg bekrefte hva jeg meddelte deg i telefonen igår; under mitt opphold på fjellet i slutten av juli - begynnelsen av august 1940 mottok jeg telegram undertegnet "Vogt, Industriforbundet" hvor jeg opfordres til å stille meg som innbyder til dannelsen av et norsk-tysk, tysk-norsk handelskammer. I telegrammet står det at Industriforbundets president, Bankforbundets og Håndverkerforbundets formenn alle var villige til å stå som innbydere. Jeg besvarte ikke telegrammet men ble ved min tilbakekomst fra fjellet i begynnelsen av august oppringt av Lorentz Vogt som spurte om jeg ikke hadde fått et telegram fra ham. Hertil svarte jeg "Jo". Vogt: "Jeg har ikke fått noe svar på telegrammet". S: "Intet svar er jo også et svar". V: "De ønsker altså ikke å være med?" S: "Nei, selvfølgelig ikke." V: "Tør jeg spørre om grunnen til det?" S: "Hvis De ikke forstår grunnen kan jeg ikke si Dem det tydeligere". Hermed sluttet samtalen.

Omkring månedskiftet august/september begynte så propagandaen for stiftelse av Norsk-Tysk Handelskammer, som skulde bli til på Reichskommissars ordre. Innbydelsen, som var mangfoldiggjort, ble sendt ut til Norges næringsliv undertegnet av Heyerdahl, Vogt og Røwde. Den viste til et tilsvarende handelskammer i Stockholm, men henvendelsen ga samtidig uttrykk for at statuttene i Det Tyske Handelskammer i Oslo skulde bli så meget bedre for norske medlemmer. Utsendelsen av disse henvendelser ble etterfulgt av en intens propaganda for tilslutning, spesielt fra Vogts side med telefonhenvendelser til de større banker

ikke én men flere ganger . Handelskammeret ble så stiftet med et styre bestående av 3 tyskere og 2 nordmenn (Vogt og Heyerdahl), og med den ene tysker, Pilling, innsatt som president av Reichskommissar.

Norges Handelstands Forbund vegret seg mot som forbund å stå tilsluttet Handelskammeret, og ble heller aldri meldt inn. Flere av de andre større forbund, Industriforbundet, Bankforeningen, gikk inn; Rederforbundet undslo seg i det lengste, men da det var medlem av andre handelskammere, hvilket N.H.F. ikke var, hadde rederforbundet ikke det gode argument å benytte for sitt avslag. Heyerdahl lot meg vite gjennom H.Horn at han anså Handelstandsforbundets vegring så uheldig at han ønsket en samtale med meg om saken. Det fikk han også engang, antagelig i oktober 1940 på sitt kontor hos Siemens-Schuckert. Han takket meg ved min ankomst for, som han trodde, jeg ville gå inn for "samarbeide". Jeg måtte bedrøve ham med øieblikkelig å si at jeg var kommet for å fortelle ham hvorfor jeg ikke kunde gå inn på en linje som jeg markerte som "dødslinjen". Samtalen ble etterhvert noe livlig. Han sa henimot slutten av vårt møte at mitt navn lå på bordet i handelskammeret hos den tyske president Pilling til innrapportering til Reichskommissar, men de norske medlemmene i styret hadde hindret at så skjedde..

Jeg sa ham at det måtte være enhver norsk borgers selvfølgelig plikt å beskytte andre norske borgere under de nåværende forhold, men rettet samtidig det spørsmål til ham: "Hvorfor sier De meg dette?" Noe unnvikende svarte han sa at han antok det kunde være av interesse for meg å vite *dette*. Umiddelbart derefter tok jeg min hatt og forlot kontoret, idet jeg karakteriserte det hele som ~~press, og ikke noe annet~~.

Jeg vil gjerne føye til hva jeg tidligere har sagt deg at den form du har valgt for meddelelse i din bok er i fullstendig overensstemmelse med dine forord, hvor du uttrykkelig gjør opmerksom på at du ønsker å spille vitnets rolle.

Med vennlig hilsen

Don Kempson
Olav S.